

TW PS. „KUBA”

CZYLI *POST SCRIPTUM* DO BIOGRAFII SB-EKA...

W numerze 5–6 „Biuletynu IPN” z maja–czerwca 2007 r., w artykule pt. *Dwie teczki, dwa życiorysy – jedno życie esbeka... zaprezentowana została sylwetka Tomasza Skorupskiego, człowieka który w aktach bezpieczeństwa miał dwie twarze...*

Najpierw, w latach 1978–1982, niepokornego studenta poznańskiego Uniwersytetu, który w czasie studiów na Wydziale Prawa i Administracji UAM był zaangażowanym działaczem różnych grup niezależnych – od Studenckiego Komitetu Solidarności, przez poznańskie środowisko Duszpasterstwa Akademickiego OO. Dominikanów, aż do katolickiej organizacji Związek Akademicki „Pro Patria” i w związku z tym został nawet, po wprowadzeniu stanu wojennego, internowany w Gębarzewie... Od 1984 r. mamy natomiast „drugą twarz” Tomasza Skorupskiego – funkcjonariusza najpierw kaliskiej, a potem poznańskiej Służby Bezpieczeństwa.

Na zakończenie tamtego artykułu pisałem o wątpliwościach, które nasuwają się w związku z oboma, nieprzystającymi do siebie, życiorysami tego samego człowieka. Zastanawiałem się wówczas, czy pomiędzy te dwa – tak różne – życiorysy nie trzeba wpisać jeszcze jednego? Zupełnie innego... Pisałem, że tego trzeciego – tajnego – życiorysu z końca lat siedemdziesiątych i początku lat osiemdziesiątych dotychczas nie opisano...

Wtedy, przygotowując artykuł, nie udało się odnaleźć materiałów dotyczących tego fragmentu życiorysu Tomasza Skorupskiego. Ale praca historyków i archiwistów przynosi efekty, pozwalając w końcu uzupełnić biografię człowieka, który dotąd występował – raz jako „bojowy” działacz opozycji – próbujący na początku 1982 r. nawet uciekać z Ośrodka Odosobnienia w Gębarzewie, a kiedy indziej – jako ideowy i zaangażowany funkcjonariusz Wydziału IV poznańskiej SB, zwalczający opozycję związaną z Kościołem...

Analiza „teczek spraw”, prowadzonych przez poznańską bezpiekę w końcu lat siedemdziesiątych i na początku lat osiemdziesiątych, przeciw ludziom związanym z poznańskim środowiskiem Ruchu Młodej Polski, a później także Związku Akademickiego „Pro Patria”, pozwoliły w końcu ustalić to brakujące ogniwo w życiorysie Tomasza Skorupskiego. Owym ogniwo jest tajny współpracownik SB pseudonim „Kuba”. Mamy więc to, co niezbędne – by życiorys SB-eka, z tamtych lat, był w miarę pełen.

Jak udało się ustalić związek Tomasza Skorupskiego z TW o pseudonimie „Kuba”? W aktach administracyjnych Wydziału „C” SB poznańskiej KW MO odnaleziono „Karty koordynacyjne za rok 1980. Meldunki operacyjne i uzupełnienia”¹. Figuruje w nich „Skorupski Tomasz, syn Ryszarda” – „rejestrowany do numeru” PO-27727 przez Sekcję III Wydziału III SB KWMO Poznań. Odnotowany w kartach koordynacyjnych numer, przy którym zapisano Skorupskiego pozwolił skorzystać z „Dziennika rejestracyjnego KWMO/WUSW Poznań”²,

¹ AIPN Po, 06/214/36/1, KWMO Poznań, Karty koordynacyjne za rok 1980. Meldunki operacyjne i uzupełnienia.

² AIPN Po, 00193/1, KWMO/WUSW Poznań, Dziennik rejestracyjny KWMO/WUSW Poznań, t. 3, s. 52.

gdzie w tomie 3, na stronie 52, pod wskazanym numerem 27727 znajduje się zapis o rejestracji tajnego współpracownika ps. „Kuba” (później pseudonim zmieniony na „Hubert”).

Tomasz Skorupski – jako TW był rejestrowany w Wydziale III, bo działał w środowisku RMP, SKS a także ZA „Pro Patria”. Natomiast, gdy został przyjęty do SB w Kaliszu, a potem w WUSW w Poznaniu był funkcjonariuszem Wydziału IV – m.in. w związku z „doświadczeniami” z Duszpasterstwem Akademickim i Związkiem Akademickim „Pro Patria”.

Trzeci – „tajny” fragment biografii Tomasza Skorupskiego został odnaleziony. Niestety – jak możemy wyczytać z adnotacji poczynionych w przywołanym powyżej „Dzienniku rejestracyjnym” – jego akta z Wydziału „C” KWMO w Poznaniu, o sygnaturze archiwalnej 35287/I („teczka personalna” i „teczka pracy tajnego współpracownika”) zostały zniszczone, zgodnie z protokołem brakowania nr 68 z 14 grudnia 1989 r.³

Nie znajdziemy już więc akt, które pozwoliłyby całościowo przedstawić pracę tego, jakże aktywnego na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, tajnego współpracownika poznańskiej bezpieki. Historykowi, który będzie próbował odtworzyć aktywność Tomasza Skorupskiego jako konfidenta, pozostaje tylko zbieranie informacji na podstawie „teczek spraw” dotyczących poznańskiego SKS-u, a potem RMP, ZA „Pro Patria” i Duszpasterstwa Akademickiego, a także spraw prowadzonych przez SB przeciwko poszczególnym działaczom tych grup, wypisów z donosów TW „Kuba” itd. Można dla przykładu podać akta sprawy operacyjnego sprawdzenia (SOS) o kryptonimie „Fiszbin”, założonej przeciwko ZA „Pro Patria”, UAM⁴, czy też sprawę operacyjnego rozpracowania (SOR) o kryptonimie „Gemini” przeciwko Markowi Jurkowi⁵, czy SOR krypt. „Nonet”, m.in. przeciwko M. Ratajczakowi⁶. W aktach sprawy obiektywnej (SO) krypt. „Collegium” znajduje się np. donos podpisany przez „Kubę”, który informuje SB o planowanej wizycie Komitetu Założycielskiego ZA „Pro Patria” u JM Rektora UAM⁷.

A swoją drogą – w kontekście składanych śladów i tropów, dziś uzupełnionych fragmentem dotyczącym jego działalności jako tajnego współpracownika bezpieki, przestaje dziwić, że w swoich CV były funkcjonariusz poznańskiej SB – Tomasz Skorupski – pisze o 12 latach „stażu pracy w resorcie”... Gdyby liczył tylko staż zapisany w „teczce akt personalnych funkcjonariusza”⁸, zebrałoby się tego wszystkiego sześć lat... Jeśli od 1990 r., a więc od momentu, kiedy Tomasz Skorupski został zwolniony z „resortu”, odejmiemy 12 lat – to otrzymamy rok 1978, gdy Skorupski rozpoczął studia na UAM w Poznaniu. Mamy więc datę, kiedy rozpoczął współpracę z poznańską bezpieką...

Dziś, gdy wiemy, że Tomasz Skorupski to TW ps. „Kuba”, możemy stwierdzić, że były funkcjonariusz SB nie pomylił się w liczeniu, posiadał umiejętność wykonywania podstawowych operacji matematycznych – dodawania i odejmowania. Po prostu nie poinformował, że podaje łączny czas swojej służby jako kapusia i jako funkcjonariusza...

³ AIPN Po, 00169/74, poz. 4046, tam zapis, że dotyczy to zniszczenia akt i mikrofilmów sygnatury I Wydz. „C” WUSW Poznań sygnatur od nr 33191/I do 39387/I. Zawiera się więc tam również sygn. 35287/I – pod którą występowały te czki akt TW ps. „Kuba”, później „Hubert”.

⁴ AIPN Po, 08/1474.

⁵ AIPN Po, 08/2398.

⁶ AIPN Po, 08/1296.

⁷ Pisali o tym M. Szczepaniak-Nawrot, W. Chałupka, *Niezależna działalność polityczna pracowników i studentów wyższych uczelni Poznania w aktach aparatu bezpieczeństwa [w:] Wielkopolska „Solidarność” w materiałach aparatu represji (1980–1981)*, red. W. Handke, Poznań 2006, s. 253–254.

⁸ AIPN Po, 084/4024, TAP funkcjonariusza.